

СЕКЦІЯ 5
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Технологическая платформа		X	
Технологический пакет			X
рынок	X		

Если принять за основу приведенный подход, то возможно сформировать структуру инновационной системы, которая обеспечит необходимую концентрацию на развитии наиболее актуальных для данного региона производительных сил. Данный взгляд на региональную инновационную систему еще раз позволяет сделать вывод о том, что в основе ее формирования должны быть четко сформулированные стратегические цели развития соответствующего региона. Поэтому необходимо уходить от распространенной сегодня практики, когда сначала совершаются попытки сформировать инновационную систему, а затем формулируются цели развития и осуществляются попытки достичь их, опираясь на якобы сформированную инновационную систему.

Литература

1. Бондарева Н.Н. Национальные инновационные системы в России и ЕС/ Н.Н.Бондарева, А.Е.Варшавский, и др. Центр исследований проблем развития науки РАН М.: ЦИПРАН РАН, 2006. – 280 с.

Олексій Біленький

к.е.н., доцент,
ННЦ „Інститут аграрної економіки”,
м. Київ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ЕКСПОРТ–ІМПОРТ КРАЇН СНД

Після розвалу СРСР кожна країна, яка в 1991 році увійшла до СНД, заснованого Білоруссю, Росією та Україною, пройшла і продовжує проходити важкий шлях від централізованої планової до ринкової економіки.

Тому, на нашу думку, цікавим буде надати аналіз їх соціально-економічного розвитку та експортно-імпоротної діяльності. З цією метою нами були використані дані статистичної бази ФАО, ЮНКТАД та Доповіді ООН щодо розвитку людини [1 – 3].

Проведений нами аналіз показав, що за 2000-2007 рр. населення СНД в цілому зменшилося майже на 3 млн осіб. При цьому основне зменшення чисельності населення відбулося в Росії (-4,7 млн) та Україні (-2,6 млн), тоді як у країнах з населенням переважно ісламського віросповідання воно зросло: Таджикистан (+554 тис.), Туркменістан (+475 тис.), Казахстан (+451 тис.), Киргизстан (+391 тис.) і Узбекистан (+2,1 млн).

Аналіз соціальних змін через оцінку величини паритету купівельної спроможності (ПКС), розрахунок якої щорічно проводить ООН, показав, що в цілому у кожній країні СНД цей показник збільшився - від 442 дол. США (Молдова) до 14690 дол. США (Росія). В Україні ПКС зріс з 3846 до 6914 дол. США, або на 3098 дол. США. Винятком є Киргизстан, де ПКС зменшився на 705 дол. США. Зазначимо, що тільки дві країни – Казахстан і Росія мають ПКС вище середньосвітового.

Таке підвищення купівельної спроможності населення було зумовлено достатньо високою динамікою зростання ВВП, обсяги якого збільшилися в Білорусі на 50% (найнижчий показник), а в Азербайджані – в 5,9 раза. У цілому по СНД ВВП зріс у 4,7 раза, сягнувши у 2007 році майже 1,7 трлн дол. США, або 3,1% світового показника проти відповідно 0,35 млрд і 1,1% у 2000 році.

Зростання виробництва зумовило значне поживлення експортно-імпоротної діяльності країн. У цілому по СНД обсяг експорту товарів зріс в 3,4 раза при

лідуючих позиціях у фізичному виразі Росії – 355,4 млрд дол. США, України – 49,2 і Казахстану – 46,9 млрд дол. США, питома вага яких разом в 2007 році становила майже 84% загального обсягу експорту товарів країнами СНД.

Ще більшими темпами зросли обсяги експорту послуг (туризм, перевезення, банківські послуги тощо), – у 4,9 раза, але їх питома вага по СНД у 2007 році становила лише 11,5% проти 88,5% питомої ваги товарів.

Водночас нарощування виробництва зумовило збільшення імпорту товарів і послуг, потрібних для розвитку економіки. Так, Україна збільшила імпорт товарів у 4,3 раза, Грузія – в 7,2 раза, Молдова – в 4,7 раза, Росія – майже в 5 разів.

Імпорт послуг зростає повільніше – у 4 рази і його питома вага до загальних обсягів імпорту становила у 2007 році лише 8,2%, тобто для країн СНД було потрібно більше товарів, ніж послуг, з одного боку, для відновлення економіки, а з іншого – для забезпечення зростаючих потреб населення.

Аналіз змін в аграрному секторі країн СНД показав, що в більшості країн СНД за роки незалежності значно зменшилися площі орних земель і лідерами по цьому негативному показнику є Росія (-10,2 млн га) і Казахстан (-12,8 млн га) при зростанні з 500 до 1850 тис. га у Вірменії та з 1200 до 1850 тис. га у Туркменії. В Україні площі орної землі зменшилися на 966 тис. га.

В процесі аграрної реформи у кожній країні значно змінилися площі зернових культур – від зменшення на 30% у Казахстані до збільшення майже втричі в Туркменістані. У цілому по СНД площі зернових зменшилися з 1990 по 2008 рік на 17,7 млн га, або на 17,6%.

Разом із тим, майже в усіх країнах зросла врожайність зернових з 18,3 до 24,2 ц/га у середньому по СНД, що забезпечило при зменшенні площ деяке зростання валового збору – з 185 млн тонн у 1990 році в СРСР до 201 млн тонн по 12-ти країнах СНД. При цьому, спільною тенденцією в СНД є зростання валових зборів пшениці (на 32,7%), і особливо кукурудзи (у 3,1 раза).

Зменшення поголів'я всіх видів сільськогосподарських тварин і птиці навіть при зростанні в середньому по СНД вагових кондицій свиней, овець (в основному за рахунок забою дорослих овець) і птиці зумовило значне падіння виробництва м'яса – з 15,2 млн тонн у 1992 році до 11,3 млн тонн у 2008 році, або на 25,8%. При цьому найбільше падіння відбулося у скотарстві, де виробництво яловичини зменшилося на 45,2%.

Аналіз розвитку торговельної діяльності показав, що якщо основні виробники зернових в СНД – Росія, Україна та Казахстан - експортують зерно переважно країнам далекого зарубіжжя, забезпечуючи при цьому потреби інших країн СНД, то продукція тваринництва майже повністю реалізується в межах СНД.

У цілому можна зазначити, що якщо країни СНД крок за кроком виходять із прірви за обсягами промислового виробництва, а в сільському господарстві по зерновій галузі, то по тваринництву навіть важко сказати, коли вони хоча би піднімуться до рівня 1992 року.

Література

1. www.fao.org.production
2. Доклад о развитии человека 2009: пер. с англ. – М.: Весь Мир, 2009. – 232 с.
3. UNCTAD. Handbook of Statistics, 2008. – New-York and Geneva: UNCTAD. 2008. – 468 с.
4. Кінаш І.А. Теоретичні основи розвитку аграрного підприємництва / Кінаш І.А. // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. 2006. – №14 (2). – С. 90-93.